

KLAGANDE

Försäkringskassan

MOTPART

[REDACTED]

ÖVERKLAGAT AVGÖRANDE

Förvaltningsrätten i Umeås dom den 11 december 2017 i mål nr 1497-17 och 1499-17, se bilaga A

SAKEN

Assistansersättning vid sjukhusvistelse under perioden 3–7 oktober 2016 samt vid framtida sjukhusvistelser

KAMMARRÄTTENS AVGÖRANDE

Kammarrätten ändrar förvaltningsrättens dom och fastställer Försäkringskassans två beslut den 4 april 2017.

Kammarrätten fastställer förvaltningsrättens sekretessförordnande.

YRKANDEN M.M.

Försäkringskassan yrkar att Försäkringskassans beslut ska fastställas. Till stöd för talan anförs bl.a. följande. Sjukhusvistelsen i oktober 2016 föranleddes av en planerad operation. När [REDACTED] beviljades assistansersättning beviljades hon inte tid för kommunikation eller annan hjälp som förutsätter ingående kunskap. Underlaget visar inte att hon behöver tillsyn av övervakande karaktär eller att det finns behov av särskild medicinsk kompetens hos hennes assistenter. Hjälpbehovet förknippat med läkemedlet Baklofen är medicinskt och ska tillgodoses genom sådana sjukvårdande insatser som assistansersättning inte lämnas för.

[REDACTED] anser att överklagandet ska avslås. Hon anför i huvudsak samma omständigheter som anfördes i förvaltningsrätten och tillägger följande. Hennes rörelseförmåga är starkt begränsad och hon behöver assistans dygnet runt. Hon är vältalig och kan uttrycka sig verbalt. Detta kan leda till att man inte riktigt förstår att hon behöver en hel del stöd kring planering och genomförande och att hålla ihop helheten i vardagen. Förutom den praktiska assistansen måste hon få stöd av assistenterna i att hålla i trådarna kring sjukhusvistelsen. Sjukvårdshuvudmannen har ansvar för den vård som hon behöver, men mycket av det som hon behöver hjälp med på sjukhuset är inte vård utan personlig assistans.

SKÄLEN FÖR KAMMARRÄTTENS AVGÖRANDE

Assistansersättning lämnas som huvudregel inte för tid när den funktionshindrade vårdas på sjukhus. I 106 kap. 25 § socialförsäkringsbalken (SFB) anges dock att om det finns särskilda skäl kan assistansersättning lämnas under tid när den funktionshindrade vårdas på sjukhus under en kortare tid.

Enligt förarbetena avses med kortare sjukhusvistelse en oplanerad, akut intagning på sjukhus (prop. 1995/96:146 s. 21). Sjukhusvistelsen den

3–7 oktober 2016 var en planerad sjukhusvistelse. Det saknas redan av det skälet förutsättningar att bevilja [REDACTED] assistansersättning under dessa dagar.

Vad därefter gäller rätten till assistansersättning vid framtida sjukhusvistelser gör kammarrätten följande bedömning.

[REDACTED] har gjort gällande att hon behöver praktisk assistans som inte omfattas av sjukhuspersonalens ansvar och att hon dessutom på grund av perceptionssvårigheter behöver hjälp med bl.a. att komma ihåg och ta till sig instruktioner. Hon har också anfört att assistenterna behöver vara närvarande för att observera hennes reaktioner på läkemedlet Baklofen.

Utredningen visar inte att [REDACTED] har några sådana perceptions-svårigheter eller svårigheter att kommunicera som gör att det är viktigt att hennes personliga assistenter finns till hands under sjukhusvistelser. Utredningen visar inte heller att hennes funktionsnedsättning medför att hon behöver annan hjälp av personer med ingående kunskaper om henne. Avsikten med bestämmelsen i 106 kap. 25 § SFB är inte att personlig assistans ska ersätta den omvårdnad som sjukhushuvudmannen är skyldig att ge (jfr prop. 1995/96:146 s. 15). Att observera [REDACTED] reaktioner på läkemedlet Baklofen är ett medicinskt hjälpbehov som ska tillgodoses av sjukhusets personal. Det föreligger därmed inte sådana särskilda skäl som medför att hon har rätt att få behålla sin assistansersättning under framtida kortare sjukhusvistelser.

Förvaltningsrättens dom ska sammanfattningsvis ändras och överklagandet bifallas.

HUR MAN ÖVERKLAGAR, se bilaga B (formulär 4).

Mats Törnered
kammarrättslagman
ordförande

Petra Ebbing
kammarrättsråd
referent

Fredrik Sellberg
tf. kammarrättsassessor

Sara Zell
kammarrättsfiskal
föredragande

**FÖRVALTNINGSRÄTTEN
I UMEÅ**

DOM
2017-12-11
Meddelad i Umeå

Mål nr
1497-17
1499-17

KLAGANDE

[REDACTED]
[REDACTED]
[REDACTED]

MOTPART

Försäkringskassan
Processjuridiska enheten, Sundsvall
851 93 Sundsvall

ÖVERKLAGADE BESLUT

Försäkringskassan omprövningsbeslut den 4 april (två stycken), dnr 009759-2017 samt dnr 024539-2017

SAKEN

Assistansersättning enligt socialförsäkringsbalken, SFB

FÖRVALTNINGSRÄTTENS AVGÖRANDE

Förvaltningsrätten bifaller överklagandet och förklarar att [REDACTED] har rätt till assistansersättning vid sjukhusvistelse i en omfattning av 68 timmar för perioden 3 – 7 oktober 2016, samt att hon har rätt till assistansersättning vid framtida kortare sjukhusvistelser.

Sekretess enligt 28 kap. 1 § offentlighets- och sekretesslagen (2009:400) ska bestå för de uppgifter om enskilda personliga förhållanden som lagts fram vid rättens förhandling inom stängda dörrar och som inte tagits in i denna dom.

Dok.Id 76385

Postadress	Besöksadress	Telefon	Telefax	Expeditionstid
Box 193 901 05 Umeå	Nygatan 45 (Tingshuset)	090-17 74 00 E-post: forvaltningsratteniumea@dom.se www.forvaltningsratteniumea.domstol.se	090-13 75 88	måndag–fredag 08:00–12:00 13:00–16:00

BAKGRUND

██████████ har diplegisk cerebal pares och bedöms utifrån en omfattande funktionsnedsättning ha behov av personlig assistans. Hon är beviljad assistansersättning med i genomsnitt 141 timmar per vecka.

Försäkringskassan har beslutat att inte betala ut assistansersättning för 68 timmar när ██████████ vårdades på sjukhus den 3 – 7 oktober 2016.

Försäkringskassan fann att det inte förelåg särskilda skäl att betala ut assistansersättning för sjukhusvistelse. Försäkringskassan har också, i ett separat beslut, bestämt att ██████████ inte har rätt till assistansersättning under eventuella framtida sjukhusvistelser då hon inte bedöms uppfylla kriterierna för detta.

YRKANDEN M.M.

██████████ överklagar Försäkringskassans båda beslut och yrkar att hon beviljas assistansersättning för den tid hon vistades på sjukhus i oktober 2016 och vid framtida sjukhusvistelser. Hon anför bl.a. följande. På grund av sin funktionsnedsättning är hon i behov av medicinering genom en s.k. baklofenpump. I oktober 2016 blev hon inlagd för operation. När pumpen justeras är det viktigt att det finns personer som känner henne väl eftersom feldosering kan göra henne förvirrad och väldigt konstig, vilket sjukhuspersonalen inte upptäcker då de inte vet hur hon är i vanliga fall. Assistenterna är de som har mest vana att avgöra vad som blir bättre eller sämre och hur hon påverkas beroende på doseringen av läkemedlet baklofen. En viktig del i hjälpbehovet i samband med sjukhusvistelse är dessutom att hon inte kan nå larmknappen om larmet inte är jättenära. Hon har alltså svårt att själv påkalla hjälp. Förutom praktisk assistans behöver hon, på grund av sina perceptionsstörningar även stöd att komma ihåg, strukturera och sätta saker i sitt sammanhang. Det är inte ett alternativ att vara på sjukhus utan assistenter. Sjukhuspersonalen vill att hon har sina assistenter när hon ligger på sjukhus då de inte har möjlighet att hjälpa

henne med vardagliga assistansbehov. Mot denna bakgrund föreligger särskilda skäl att behålla assistans vid sjukhusvistelse.

Försäkringskassan anser att överklagandet ska avslås och anför bl.a. följande. I oktober 2016 var det fråga om en planerad operation och inte en akut intagning, som är vad som enligt lagens förarbeten menas med en kortare sjukhusvistelse. Detta innebär ett hinder för att bevilja assistansersättning vid sjukhusvistelsen i oktober 2016. För att bevilja assistansersättning vid sjukhusvistelse räcker det inte att det är bra att assistenten är där utan det måste krävas. De behov [REDACTED] uppgett är inte sådana som kräver att hennes personliga assistent är närvarande. Det krävs inte ingående kunskap om henne för att hjälpa henne med handräckning och ADL. Vad gäller behov av hjälp att minnas och ta in information saknas stöd för att svårigheterna är så stora att det krävs en assistent närvarande. Det borde kunna lösas på annat sätt. Vidare lämnas inte assistansersättning för sjukvårdande insatser. Försäkringskassan ifrågasätter inte att [REDACTED] har behov av hjälp i samband med sjukhusvistelse men hjälpbehovet är inte så angeläget som enligt lagens förarbeten krävs för att göra undantag från huvudregeln.

Förvaltningsrätten har, på begäran av [REDACTED] hållit muntlig förhandling i målet.

RÄTTSLIGA UTGÅNGSPUNKTER

Av 51 kap. 5 § SFB följer att assistansersättning inte lämnas för sjukvårdande insatser enligt hälso- och sjukvårdslagen (2017:30). Enligt 106 kap. 24 § SFB lämnas inte assistansersättning för tid när den funktionshindrade vårdas på en institution som tillhör eller drivs med bidrag av staten, en kommun eller ett landsting. I 106 kap. 25 § SFB anges dock att assistansersättning kan lämnas även för tid när den funktionshindrade vårdas på sjukhus under kortare tid om det föreligger särskilda skäl.

I förarbetena (prop. 1995/96:146 s. 15 och 21) anges bland annat följande när det gäller rätten till assistansersättning vid sjukhusvistelser. Särskilda skäl kan gälla t.ex. vid akut intagning på sjukhus i de fall där karaktären av funktionshindret gör det särskilt angeläget att den personliga assistenten finns till hands. Avsikten är emellertid inte att personlig assistans ska ersätta den omvårdnad sjukvårdshuvudmännen är skyldig att ge. Med kortare sjukhusvistelser avses att det är frågan om oplanerad, akut intagning på sjukhus.

Vid den efterföljande utskottsbehandlingen i riksdagen (bet. 1995/96:SoU15 s. 16) uttalades bland annat följande. Utskottet delar emellertid också regeringens bedömning att det ska vara möjligt att i vissa situationer bibehålla assistans även vid kortare sjukhusvistelse. Det kan gälla situationer då en persons funktionshinder eller kombinationen av funktionshinder, hälsotillstånd eller möjligheter att kommunicera kräver att en eller ett begränsat antal personer med ingående kunskap om den funktionshindrade finns till hands.

SKÄLEN FÖR AVGÖRANDET

Frågan i målet är om det föreligger särskilda skäl att bevilja [REDACTED] assistansersättning i samband med kortare sjukhusvistelse, dels i oktober 2016, dels vid framtida sjukhusvistelser.

Med hänvisning till ovan redovisade förarbetsuttalanden anser Försäkringskassan att det inte förekommer särskilda skäl av det slag som föreskrivs i lagen. [REDACTED] menar att det finns sådana särskilda skäl och har bl.a. hänvisat till två läkarintyg.

I läkarintyg den 14 december 2016 utfärdat av överläkare [REDACTED] [REDACTED] anges bl.a. följande. [REDACTED] är för närvarande inlagd på neurokirurgiska kliniken för justering av baklofenpump. Det är synnerligen

viktigt att hennes ordinarie assistenter är med henne under vårdtiden. Detta för att kunna utvärdera effekten på hennes pumpsystem samt funktioner relaterade till ADL. Hennes assistenter är de som tillsammans med [REDACTED] [REDACTED] kan utvärdera detta korrekt.

I läkarintyg den 20 januari 2017 utfärdat av distriktsläkaren [REDACTED] [REDACTED] anges bl.a. följande. [REDACTED] är i behov av assistenter i allt hon gör dygnet runt. På grund av det omfattande hjälpbehovet är hon även i behov av att ha sina assistenter med sig då hon vårdas inlagd på sjukhuset. Det är av stor vikt att man känner [REDACTED] väl för att kunna dosera baklofenpumpen korrekt så att hon får lagom dos mot spasticitetbesvären. Hon behöver även verbal hjälp att framföra sina behov till vårdpersonalen samt att någon har helhetssynen på patienten.

Av utredningen i målet framgår att [REDACTED] inte är beviljad tid för hjälp med kommunikation eller annan hjälp som förutsätter ingående kunskap. [REDACTED] kan föra sin egen talan, vilket också framkommit vid den muntliga förhandlingen. Förvaltningsrätten anser dock, mot bakgrund av vad som redovisas i läkarintygen och utifrån den beskrivning som lämnats av [REDACTED] att karaktären av hennes funktionshinder gör det särskilt angeläget att den personliga assistenten finns till hands. Denna bedömning görs främst med hänsyn till att det endast är [REDACTED] assistenter som har kunskap om hur hon och hennes kropp reagerar på doseringen av läkemedlet baklofen. Då sjukhuspersonalen inte känner [REDACTED] [REDACTED] har de svårt att upptäcka en felaktig dosering vilket kan leda till allvarliga konsekvenser. Det krävs därför att hennes assistenter är närvarande vid sjukhusvistelser. Mot denna bakgrund anser förvaltningsrätten att det föreligger sådana särskilda skäl som avses i lagens förarbeten. Överklagandet ska därför bifallas på så sätt att [REDACTED] har rätt till assistansersättning i samband med sjukhusvistelsen i oktober 2016 samt vid framtida kortare sjukhusvistelser.

HUR MAN ÖVERKLAGAR, se bilaga (DV 3104 1C)

Lena Bergsdorf

I avgörandet har rådmannen Lena Bergsdorf (skiljaktig) samt nämndemännen och Christina Edblom, Birgitta Mukkavaara och Shahla Gullviva Shadman deltagit. Målet har föredragits av Ellen Norin.

Lena Bergsdorfs skiljaktiga mening

Rådmannen Lena Bergsdorf är skiljaktig och anför bl.a. följande. Huvudregeln är att assistansersättning inte lämnas när den enskilde vårdas på sjukhus. Undantag kan göras om det är fråga om en kortare sjukhusvistelse och om det finns särskilda skäl. Med kortare sjukhusvistelse avses att det är fråga om en oplanerad akut intagning på sjukhus. Vad gäller sjukhusvistelsen i oktober 2016 har inte framkommit annat än att det var fråga om en planerad operation. Utöver det så framkommer det att [REDACTED] när hon beviljades assistansersättning inte beviljades tid för hjälp med kommunikation eller annan hjälp som förutsätter ingående kunskap. Det framgår vidare av utredningen inför beslutet om assistansersättning att [REDACTED] inte har behov av tillsyn av övervakande karaktär och att det bedömdes att det inte finns behov av särskild medicinsk kompetens hos hennes assistenter. Enligt min mening har [REDACTED] inte gjort sannolikt att hennes funktionsnedsättning medför att den hjälp hon behöver endast kan tillgodoses av personer med ingående kunskap om henne. Jag anser inte heller att det är särskilt angeläget att den personliga assistenten finns till hands för att observera [REDACTED] reaktion på läkemedlet baklofen då detta enligt min mening är ett medicinskt hjälpbehov som kan och ska tillgodoses av sjukvårdspersonalen under tiden för sjukhusvistelsen. Mot denna bakgrund anser jag att [REDACTED] inte har rätt till

assistansersättning under den tid hon vårdades på sjukhus i oktober 2016 och att det heller inte föreligger särskilda skäl att bevilja assistansersättning vid framtida sjukhusvistelser. Jag anser därför att överklagandet ska avslås.

HUR MAN ÖVERKLAGAR - PRÖVNINGSTILLSTÅND

Den som vill överklaga förvaltningsrättens beslut ska skriva till Kammarrätten i Sundsvall.

Skrivelsen ska dock skickas eller lämnas till förvaltningsrätten.

Överklagandet ska ha kommit in till förvaltningsrätten **inom två månader** från den dag då klaganden fick del av beslutet. Tiden för överklagandet för offentlig part räknas emellertid från den dag beslutet meddelades.

För att ett överklagande ska kunna tas upp i kammarrätten fordras att **prövningstillstånd** meddelas. Kammarrätten lämnar prövningstillstånd om

1. det finns anledning att betvivla riktigheten av det slut som förvaltningsrätten har kommit till,
2. det inte utan att sådant tillstånd meddelas går att bedöma riktigheten av det slut som förvaltningsrätten har kommit till,
3. det är av vikt för ledning av rättstillämpningen att överklagandet prövas av högre rätt, eller
4. det annars finns synnerliga skäl att pröva överklagandet.

Om prövningstillstånd inte meddelas står förvaltningsrättens beslut fast. Det är därför viktigt att det klart och tydligt framgår av överklagandet till kammarrätten varför man anser att prövningstillstånd bör meddelas.

Skrivelsen med överklagande ska innehålla

1. Klagandens person-/organisationsnummer, postadress, e-postadress och telefonnummer till bostaden och mobiltelefon. Adress och telefonnummer till klagandens arbetsplats ska också anges samt eventuell annan adress där klaganden kan nås för delgivning. Om dessa uppgifter har lämnats tidigare i målet – och om

de fortfarande är aktuella – behöver de inte uppges igen. Om klaganden anlitar ombud, ska ombudets namn, postadress, e-postadress, telefonnummer till arbetsplatsen och mobiltelefonnummer anges. Om någon person- eller adressuppgift ändras, ska ändringen utan dröjsmål anmälas till kammarrätten.

2. den dom/beslut som överklagas med uppgift om förvaltningsrättens namn, målnummer samt dagen för beslutet,
3. de skäl som klaganden anger till stöd för en begäran om prövningstillstånd,
4. den ändring av förvaltningsrättens dom/beslut som klaganden vill få till stånd,
5. de bevis som klaganden vill åberopa och vad han/hon vill styrka med varje särskilt bevis.

Adressen till förvaltningsrätten framgår av domen/beslutet.

Sista dagen för överklagande är i regel den dag som genom sitt tal i månaden motsvarar den dag Ni fick del av beslutet. Om Ni fick del av förvaltningsrättens beslut t.ex. den 30 juni måste skrivelsen med överklagande ha kommit in senast den 30 augusti. Om Ni fick del av beslutet en dag med ett tal i månaden som inte finns i slutmånaden löper tiden i stället ut på slutmånadens sista dag. Om Ni fick del av beslutet t.ex. den 31 juli måste skrivelsen med överklagande ha kommit in senast den 30 september.

Om sista dagen för överklagande infaller på lördag, söndag eller helgdag, midsommarafton, julafton eller nyårsafton räcker det att skrivelsen kommer in nästa vardag.

HUR MAN ÖVERKLAGAR

Den som vill överklaga kammarrättens avgörande ska skriva till Högsta förvaltningsdomstolen. Skrivelsen ställs alltså till Högsta förvaltningsdomstolen *men ska skickas eller lämnas till kammarrätten*.

Överklagandet ska ha kommit in till kammarrätten *inom två månader* från den dag då klaganden fick del av beslutet. Tiden för överklagande för det allmänna räknas dock från den dag beslutet meddelades.

För en enskild klagande är sista dagen för överklagande två månader från den dag då han/hon fick del av kammarrättens beslut. Om klaganden fick del av kammarrättens beslut t.ex. den 30 juni måste skrivelsen med överklagande ha kommit in senast den 30 augusti. Om klaganden fick del av beslutet t.ex. den 31 juli, som inte har någon motsvarighet två månader senare, löper tiden i stället ut på slutmånadens sista dag, dvs. i det här exemplet den 30 september. Om sista dagen för överklagande infaller på en lördag, söndag eller helgdag, midsommar, jul- eller nyårsafton, räcker det att skrivelsen kommer in nästa vardag.

För att ett överklagande ska kunna tas upp i Högsta förvaltningsdomstolen krävs att *prövningstillstånd* meddelas. Högsta förvaltningsdomstolen lämnar prövningstillstånd om det är av vikt för ledning av rättstillämpningen att överklagandet prövas eller om det finns synnerliga skäl till sådan prövning, såsom att det finns grund för resning eller att målets utgång i kammarrätten uppenbarligen beror på grovt förbiseende eller grovt misstag.

Om prövningstillstånd inte meddelas står kammarrättens beslut fast. Det är därför viktigt att det klart och tydligt framgår av överklagandet till Högsta förvaltningsdomstolen varför man anser att prövningstillstånd bör meddelas.

Skrivelsen med överklagande ska innehålla följande uppgifter;

1. den klagandes namn, person-/organisationsnummer, postadress, e-postadress och telefonnummer till bostaden och mobiltelefon. Dessutom ska adress och telefonnummer till arbetsplatsen och eventuell annan plats där klaganden kan nå för delgivning lämnas om dessa uppgifter inte tidigare uppgetts i målet. Om klaganden anlitar ombud, ska ombudets namn, postadress, e-postadress, telefonnummer till arbetsplatsen och mobiltelefonnummer anges. Om någon person- eller adressuppgift ändras är det viktigt att anmälan snarast görs till Högsta förvaltningsdomstolen
2. det beslut som överklagas med uppgift om kammarrättens namn, målnummer samt dagen för beslutet
3. de skäl som klaganden vill åberopa för sin begäran om att få prövningstillstånd
4. den ändring av kammarrättens beslut som klaganden vill få till stånd och skälen för detta
5. de bevis som klaganden vill åberopa och vad han/hon vill styrka med varje särskilt bevis.